

nél. Maradna tehát egy csekélyebb különbözet holdankint, ami igen messze van az egyesek által emlegetett kétszeres, háromszoros, sőt ötszörös nagyobb jövedelemtől. Azt is olvastam, hogy adóból jönne be majdnem annyi, mint a jelenlegi haszonbérből; de melyik adóból, hisz ma is a haszonbérő fizeti az adó legnagyobb részét; mert a város csak az előbbi művelési ág, vagyis a legelő utáni csekély adót fizeti, ellenben a művelési ággal megváltozott magasabb adó közötti különbözetet a bérőre hárítja a szerződés. A föld haszonbérleti használata mellett azonban a város javára esik a föld értékének természetes emelkedése, amely összeg talán ki is egyenlíti a haszonbér és eladási ár közötti kamatkülönbözetet.

A homoki hosszulejáratu bérleteken oly speciális gazdálkodás fejlődött ki, hogy — bár nem mentes minden bajtól — a mi viszonyaink között annyira bevált, hogy nagy gazdasági megrázkódtatásokat is kibírt, sok gazdasági bajt, ami máshol rombolólag hatott, eliminált. Ma már több mint félszázada olyan gazdasági osztályt teremtett, amelynek alapjaiban való megingatása nagy horderejű közgazdasági kár s igen figyelemre méltó szociális visszaesés volna. A legtöbb bérő nincsen abban a helyzetben, különösen most, hogy saját bérletét örököül megszerezhetné; hisz alig van tanya, amely a gazda munkás kezét, gyakorlati és természetes esztét ne nélkülöznél, már pedig ahol ez hiányzik, ott a háborús konjunktúrák csak annyiban érvényesültek, hogy a meglévő fogyatkozott, nemhogy gyarapodott volna. Ha most már a lövészárókban lévő sokszáz kisbérő alól kirántják a földet, a szerencsésebb itthonmaradottak, vagy az árak áremelkedéséből jobban kihasználni tudó, de földműveléssel nem foglalkozók; ezek a kisemberek — akik együttvéve hatalmas erőt képviselnek — kénytelenek lesznek azt a földet, ahol születtek, talán megöregedtek, több évtizeden át befektetett munkájukat, épületeiket otthagyni, vagy utóbbiakat, ha tudják, magukkal vinni; vagy pedig, ha ott maradnak, akkor nem a város, hanem az új gazda bérő, vagy zsellerei lehetnek. Ha pedig adóssággal kerül a birtok a gazda kezére, vagy elbukik a kamatterhek alatt, vagy takarékossgal kievickél ugyan, de ez a takarékossgal a gazdálkodás rovására megy, mert előnyös befektetéseket csak azért nem eszközöl, hogy az adósságtól mielőbb megszabaduljon. Ez a helyzet azonban már az örökföld mellett sem szolgálna a többtermelést.

En is szívvél-lélekkel járulok ahhoz, hogy a hazáért szenvedő s hadakozó katonáink örömmel, megelégedéssel, a boldogulás biztos tudatával vehessék kezükbe a megszakított békés munka fonálát; de ennek megoldása földek eladásával oly bonyolult, hogy kivitele a legnagyobb körültekintést és tanulmányt igényli.

A fentieket figyelembe véve, bár a föld mai értéke igen kecsegtető, az időpontot szociális és erkölcsi szempontból kedvezőnek nem találom. Megjegyzem még, hogy a városi vagyonnak nyilvános árverés mellőzésével való eladása alig lehetséges, mert az érték-megállapítást becsü útján a városi szabályzatok alig engedik meg, bár haszonbérés földeknél a becsüléshez elég megbízható alapot nyújtanak az eddig fizetett haszonbérek. Bár kíváncsi vagyok találnám idegeneknek megtelepülését, ezzel a munkások és a tőke szaporodását, de nem homokon gazdálkodók földjeinkért alig adnának annyit, mint a szegediek, vagy más homoki gazdák; mert sem azok természetét, sem azok művelését egyáltalában nem ismerik.

Kiss Ferenc.

HIREK

0000

A szegedi katonai üzemek fölmentetteinek fölülvizsgálása.

(Saját tudósítónktól.) Szerdai számunkban megírtuk, hogy a fölmentéseket fölülvizsgáló katonai bizottság kedden kezdte meg működését Szegeden, *Bellmont* Gyula tábornok elnöklésével. A bizottság kedden a „Ferraria” vasárugyár részvénytársaság és a légszeszgyár telepén tartott vizsgálatot. Szerdán délelőtt a *Sóós A. Antal* mezőgazdasági gépgyár, vas- és fémöntőde, *Bugyi Mihály* géplakatos, délután *Kecskeméti Antal* épület, műlakatos és vasszerkezeti műhelyében és a *Czipő- és Csizmakészítő Szövetkezet* műhelyében tartott vizsgálatot.

Amint a keddi és szerdai nap eredményeiből kitűnik, a bizottság a vizsgálatoknál nobilesan jár el és amint a katonai érdekek megengedék, tekintettel van a polgári lakosság érdekeire is. A behívott fölmentetteknek legnagyobb része a fiatal korosztályból került ki szerdán s úgy látszik, határozottan az az elv vezeti a bizottságot, hogy az idősebb fölmentetteket meghagyják állásukban.

Amint megírtuk, kedden délután a gázgyárban működött a bizottság. Az itt végzett munka eredménye a következő: A légszeszgyárban huszonhét fölmentett dolgozott, akik közül kettő tisztviselő. Közülük 9 munkás és a két tisztviselő bevonulását rendelte el a bizottság, a jelenlevő orvos azonban megállapította, hogy ezek közül az egyik tisztviselő népfőlkölő tényleges szolgálatra alkalmatlan. Így a gázgyár 27 fölmentettje közül csak tizen tartoznak bevonulni. A bevonulásra kötelezett tíz ember között 9 munkás van és egy tisztviselő. A bevonulásra kötelezett fölmentettek közül a legidősebb 40 éves, a bizottság azonban igyekezett inkább a fiatalabbakat bevonultatni. A legnagyobb részük fiatal is. A behívottak közül kettő április elsejére, négy április 15-ére tartozik bevonulni, négy helyett pedig pótlást ad a hadügyminiszter, addig szolgálatban maradnak a légszeszgyárnál.

Szerdán délelőtt a *Sóós-féle* mezőgazdasági gépgyárban működött a bizottság. Innen kilenc fölmentett közül négynek a bevonulását rendelte el a bizottság és pedig március 10-ére. A bevonulásra kötelezettek itt valamennyien a fiatalabb korosztályból kerültek ki.

Még a délelőtti folyamán *Bugyi Mihály* géplakatos-műhelyében is fölülvizsgálatot tartott a bizottság. Ebben a műhelyben 20 fölmentett dolgozott. Tekintettel a nagy gazdasági gözeke munkálatokra, a bizottság csak 8 ember bevonulását határozta el. A nyolc behívott valamennyi 1898 és 1899 évfolyambeli születésű népfőlkölő.

A délutáni folyamán elsőnek *Kecskeméti Antal* épület-, műlakatos- és vasszerkezeti műhelyében tartottak vizsgálatot. Hat fölmentett közül egy embert vonultatnak be. A fölülvizsgálóbizottság ezután a *Cipő- és Csizmakészítő Szövetkezet* műhelyében végzett vizsgálatot, ezt azonban még nem fejezték be. Csütörtökön délelőtt fél 9 órakor folytatni fogják a vizsgálatot.

— **Időjárás.** Többnyire borult idő várható, sok helyütt esapadékkal és lényegtelen hőváltozással.

PROGNÓZIS: Sok helyütt esapadék, fagypont körüli hőmérséklet. Déli hőmérséklet: — 0.4 fok Celsius.

— **A királyi pár elutazott.** Bécsből jelentik: A királyi pár a legfelsőbb udvartartás kíséretében Budapestre utazott.

— **Minisztertanács.** Budapestről telefonálja tudósítónk: Gróf **Tisza István** miniszterelnök szerdán Pöstyénből hazaérkezett. Délután 5 rakor a miniszterelnök elnöklésével minisztertanács volt, amelyen a kabinet valamennyi fővárosban időző tagja résztvett.

— **Miksa főherceg Berlinben.** Berlinből jelentik: *Miksa* főherceg Drezdába való útja során inkognitóban kíséretével ismét Berlinbe érkezett.

— **Folytatni kell a rekvirálást.** Báró *Kürthy Lajos*, az Országos Közélelmezési Hivatal elnöke szerdán leiratot intézett dr. *Somogyi Szilveszter* polgármesterhez, amelyben utasítja a rekvirálás további szorgalmazására. A rekvirálások eredményei ugyanis messze mögötte maradtak a kívánalmaknak.

— **József főherceg az Akadémia tiszteletbeli tagja.** Budapestről jelentik: *József* főherceget, aki eddig igazgatósági tagja volt az Akadémiának, az idei, májusi közgyűlésen meg akarják választani az Akadémia tiszteletbeli tagjává. A szokásoknak megfelelően az Akadémia elnöksége kérdést intézett a főherceghez, hogy elfogadja-e a tiszteletbeli tagságot? A főherceg válasza, amelyben kijelenti, hogy a választást elfogadja, már megérkezett az Akadémia elnökségéhez.

— **Gazdasági vita a birodalmi gyűlés főbizottságában.** Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlés főbizottságának legutóbbi ülésén hosszabb vita fejlődött a monarchia és Németország gazdasági viszonyáról. A szociáldemokraták szónoka azt hangoztatta, hogy a gazdasági szövetségre még a háború alatt volna szükség. Sajnálattal említette föl, hogy a tárgyalások Ausztria bizonyos köreiből titkos ellenállása miatt nagyon lassan haladnak előre. *Zimmermann* külügyi államtitkár azt válaszolta, hogy az Ausztria-Magyarországgal való tárgyalások most már gyorsabb tempóban haladnak előre. A centripárt szónoka szerint Berlinben sem találkozik általános helyesléssel a gazdasági szövetség.

— **Kitüntetések.** *Weinberger Nándor* 46. gyalogezredbeli tartalékos hadnagynak az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartásáért a legfelső dicsérő elismerés — a kardok egyidejű adományozása mellett — újólal tudtul adatott. *Lenck Frigyes* 5. honvédegyalogezredbeli századosnak a legfelső dicsérő elismerés tudtul adatott. *Peschke Konrad* népfőlkölő 2. osztályu számvivő altisztnek a király az ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján adományozta.

— **Hatszáz új állami tanítói állást töltöttek be.** Budapestről jelentik: A kultuszminiszterium illetékes ügyosztályának információja szerint azok a zavarok, amelyek a háború első felében támadtak, már javarészen megszűntek. A tanítók egy részét felmentették a katonai szolgálat alól és hatszáz új tanítói állást szerveztek, melyeknek betöltése már legutóbb megtörtént. Az új tanítókat olyan iskolákhoz nevezték ki, ahol egyáltalában nem volt tanítás. Az állami iskolákban